

Příčiny vzniku bezdomovectví na Uherskobrodsku

Kristýna Jehličková

Bakalářská práce
2017

Univerzita Tomáše Bati ve Zlíně
Fakulta humanitních studií

Univerzita Tomáše Bati ve Zlíně

Fakulta humanitních studií

Ústav zdravotnických věd

akademický rok: 2016/2017

ZADÁNÍ BAKALÁŘSKÉ PRÁCE

(PROJEKTU, UMĚLECKÉHO DÍLA, UMĚLECKÉHO VÝKONU)

Jméno a příjmení: **Kristýna Jehličková**
Osobní číslo: **H14051**
Studijní program: **B5350 Zdravotně sociální péče**
Studijní obor: **Zdravotně sociální pracovník**
Forma studia: **prezenční**

Téma práce: **Příčiny vzniku bezdomovectví na Uherskobrodsku**

Zásady pro vypracování:

Studium odborné literatury a výzkumných zpráv k zadanému tématu bakalářské práce.
Vymezení teoretických východisek a charakteristika pojmů v oblasti bezdomovectví.
Příprava metodiky empirické části bakalářské práce.
Realizace výzkumného šetření: kvalitativní metoda, technika polostrukturovaného rozhovoru.
Analýza, vyhodnocení a interpretace získaných dat.
Hodnocení výsledku výzkumného šetření a aplikace (doporučení pro praxi).

Rozsah bakalářské práce:

Rozsah příloh:

Forma zpracování bakalářské práce: **tištěná/elektronická**

Seznam odborné literatury:

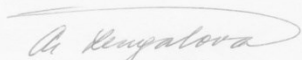
MAREK, Jakub, Aleš STRNAD a Lucie HOTOVCOVÁ. Bezdomovectví: v kontextu ambulantních sociálních služeb. Praha: Portál, 2012. ISBN 978-80-262-0090-1.
PRŮDKOVÁ, Táňa a Přemysl NOVOTNÝ. Bezdomovectví. Praha: Triton, 2008. ISBN 978-80-7387-100-1.
TODD, Ernest. Homelessness: in society looking the other way? Nova Science Publishers, 2006. ISBN 1-59454-652-5.
VÁGNEROVÁ, Marie, Ladislav CSÉMY a Jakub Marek. Bezdomovectví jako alternativní existence mladých lidí. Praha: Karolinum, 2013. ISBN 978-80-246-2209-5.

Vedoucí bakalářské práce: **doc. PhDr. Jana Kutnohorská, CSc.**
Ústav zdravotnických věd

Datum zadání bakalářské práce: **9. prosince 2016**

Termín odevzdání bakalářské práce: **19. května 2017**

Ve Zlíně dne 9. prosince 2016

doc. Ing. Aněžka Lengálová, Ph.D.
děkanka

Mgr. Zlatica Dorková, Ph.D.
ředitelka ústavu

PROHLÁŠENÍ AUTORA BAKALÁŘSKÉ PRÁCE

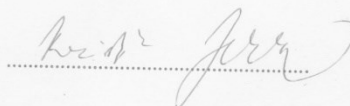
Beru na vědomí, že

- odevzdáním bakalářské práce souhlasím se zveřejněním své práce podle zákona č. 111/1998 Sb. o vysokých školách a o změně a doplnění dalších zákonů (zákon o vysokých školách), ve znění pozdějších právních předpisů, bez ohledu na výsledek obhajoby¹⁾;
- beru na vědomí, že bakalářská práce bude uložena v elektronické podobě v univerzitním informačním systému dostupná k nahlédnutí;
- na moji bakalářskou práci se plně vztahuje zákon č. 121/2000 Sb. o právu autorském, o právech souvisejících s právem autorským a o změně některých zákonů (autorský zákon) ve znění pozdějších právních předpisů, zejm. § 35 odst. 3²⁾;
- podle § 60³⁾ odst. 1 autorského zákona má UTB ve Zlíně právo na uzavření licenční smlouvy o užití školního díla v rozsahu § 12 odst. 4 autorského zákona;
- podle § 60³⁾ odst. 2 a 3 mohu užít své dílo – bakalářskou práci - nebo poskytnout licenci k jejímu využití jen s předchozím písemným souhlasem Univerzity Tomáše Bati ve Zlíně, která je oprávněna v takovém případě ode mne požadovat přiměřený příspěvek na úhradu nákladů, které byly Univerzitou Tomáše Bati ve Zlíně na vytvoření díla vynaloženy (až do jejich skutečné výše);
- pokud bylo k vypracování bakalářské práce využito softwaru poskytnutého Univerzitou Tomáše Bati ve Zlíně nebo jinými subjekty pouze ke studijním a výzkumným účelům (tj. k nekomerčnímu využití), nelze výsledky bakalářské práce využít ke komerčním účelům.

Prohlašuji, že

- elektronická a tištěná verze bakalářské práce jsou totožné;
- na bakalářské práci jsem pracoval samostatně a použitou literaturu jsem citoval. V případě publikace výsledků budu uveden jako spoluautor.

Ve Zlíně 28.2.2017

1) zákon č. 111/1998 Sb. o vysokých školách a o změně a doplnění dalších zákonů (zákon o vysokých školách), ve znění pozdějších právních předpisů, § 47b Zveřejňování závěrečných prací;

(1) Vysoká škola nevydělečně zveřejňuje disertační, diplomové, bakalářské a rigorózní práce, u kterých proběhla obhajoba, včetně posudků oponentů a výsledku obhajoby prostřednictvím databáze kvalifikačních prací, kterou spravuje. Způsob zveřejnění stanoví vnitřní předpis vysoké školy.

(2) *Disertační, diplomové, bakalářské a rigorózní práce odevzdané uchazečem k obhajobě musí být též nejméně pět pracovních dnů před konáním obhajoby zveřejněny k nahlížení veřejnosti v místě určeném vnitřním předpisem vysoké školy nebo není-li tak určeno, v místě pracoviště vysoké školy, kde se má konat obhajoba práce. Každý si může ze zveřejněné práce pořizovat na své náklady výpisy, opisy nebo rozmnoženiny.*

(3) *Platí, že odevzdáním práce autor souhlasí se zveřejněním své práce podle tohoto zákona, bez ohledu na výsledek obhajoby.*

2) zákon č. 121/2000 Sb. o právu autorském, o právech souvisejících s právem autorským a o změně některých zákonů (autorský zákon) ve znění pozdějších právních předpisů, § 35 odst. 3:

(3) *Do práva autorského také nezasahuje škola nebo školské či vzdělávací zařízení, užije-li nikoli za účelem přímého nebo nepřímého hospodářského nebo obchodního prospěchu k výuce nebo k vlastní potřebě dílo vytvořené žákem nebo studentem ke splnění školních nebo studijních povinností vyplývajících z jeho právního vztahu ke škole nebo školskému či vzdělávacímu zařízení (školní dílo).*

3) zákon č. 121/2000 Sb. o právu autorském, o právech souvisejících s právem autorským a o změně některých zákonů (autorský zákon) ve znění pozdějších právních předpisů, § 60 Školní dílo:

(1) *Škola nebo školské či vzdělávací zařízení mají za obvyklých podmínek právo na uzavření licenční smlouvy o užití školního díla (§ 35 odst.*

3). *Odpirá-li autor takového díla udělit svolení bez vážného důvodu, mohou se tyto osoby domáhat nahrazení chybějícího projevu jeho vůle u soudu. Ustanovení § 35 odst. 3 zůstává nedotčeno.*

(2) *Není-li sjednáno jinak, může autor školního díla své dílo užit či poskytnout jinému licenci, není-li to v rozporu s oprávněnými zájmy školy nebo školského či vzdělávacího zařízení.*

(3) *Škola nebo školské či vzdělávací zařízení jsou oprávněny požadovat, aby jim autor školního díla z výdělku jim dosaženého v souvislosti s užitím díla či poskytnutím licence podle odstavce 2 přiměřeně přispěl na úhradu nákladů, které na vytvoření díla vynaložily, a to podle okolností až do jejich skutečné výše; přitom se přihlíží k výši výdělku dosaženého školou nebo školským či vzdělávacím zařízením z užití školního díla podle odstavce 1.*

ABSTRAKT

Předkládaná bakalářská práce se zabývá bezdomovectvím na Uherskobrodsku. Vznik a hlavně příčinami, které vedou k bezdomovectví. Práce je rozdělena do sedmi kapitol, z nichž prvních pět se věnuje vysvětlení pojmů bezdomovectví, příčiny vzniku, charitě, sociální služby pro osoby bez přístřeší. V empirické části jsou prezentovány a interpretovány výsledky kvalitativního výzkumu za pomoci metody rozhovoru.

Klíčová slova: bezdomovectví, příčiny, sociální služby, Uherskobrodsko

ABSTRACT

This bachelor thesis deals with homelessness in Uherský Brod. Origin and, most importantly causes that lead to homelessness. The thesis is dividend into seven chapters. The first five of wich deal with the concepts of homelessness, causes of inception, charity, social services for homeless people. In the empirici part are presented and interpreted the results of qualitative research using the method of interview.

Keywords: homelessness, causes, social seVICES, region of Uhersky Brod

Ráda bych tímto poděkovala Doc. PhDr. Janě Kutnohorské, CSc. za vedení mé bakalářské práce, za její věcné připomínky a rady, které mi poskytla při psaní bakalářské práce. Dále bych chtěla poděkovat mé rodině za trpělivost při mém studiu.

Prohlašuji, že odevzdaná verze bakalářské/diplomové práce a verze elektronická nahraná do IS/STAG jsou totožné.

OBSAH

ÚVOD	9
I TEORETICKÁ ČÁST	10
1 VYMEZENÍ POJMŮ	11
2 BEZDOMOVECTVÍ	13
2.1 FORMY BEZDOMOVECTVÍ	14
2.2 STREETWORK	15
3 PŘÍČINY BEZDOMOVECTVÍ	18
3.1 VZDĚLÁNÍ	19
3.2 NEZAMĚSTNANOST.....	20
3.3 VĚZEŇSTVÍ – PENOLOGIE.....	22
3.4 DLUHY	25
4 UHERSKOBRODSKO	26
5 CHARITA	27
5.1 OBLASTNÍ CHARITA UHERSKÝ BROD	28
5.2 NÍZKOPRAHOVÉ DENNÍ CENTRUM SV. VINCENCE UHERSKÝ BROD.....	28
5.3 NOCLEHÁRNA UHERSKÝ BROD.....	29
5.4 ODBORNÉ SOCIÁLNÍ PORADENSTVÍ.....	30
II PRAKTICKÁ ČÁST	31
6 METODIKA VÝZKUMU	32
6.1 STANOVENÍ VÝZKUMNÉ OTÁZKY.....	32
6.2 TECHNIKA VÝZKUMU	33
6.2.1 Realizace výzkumu	34
6.3 TRANSKRIPCE A ANALÝZA DAT	34
7 INTERPRETACE VÝSLEDKŮ VÝZKUMU	35
8 DISKUSE	45
ZÁVĚR	46
SEZNAM POUŽITÉ LITERATURY	47
SEZNAM POUŽITÝCH SYMBOLŮ A ZKRATEK	49
SEZNAM TABULEK	50
SEZNAM PŘÍLOH	51

ÚVOD

Předkládaná bakalářská práce se nazývá „Příčiny vzniku bezdomovectví na Uherskobrodsku.“

V první část se zaměřuje na bezdomovectví jako pojem. Jak vnímá okolí osoby bez přístřeší. Dále jsou zde uvedeny organizace pro bezdomovce, rozděleny na preventivní aktivity, služby zaměřené na základní potřeby, služby zaměřené na soběstačnost, chráněné a podporované zaměstnání, veřejně prospěšné práce a sociální firmy. Dále jsou uvedeny formy bezdomovectví. Je zde také rozepsána bezdomovectví podle ETHOS. Dále se práce zabývá streetwork. Streetwork – práce na ulici. Historie streetworku a následují formy práce a typy činností.

Další část bakalářská práce se věnuje problematice příčin vzniku bezdomovectví, kde jsou rozepsány vnější (objektivní) a vnitřní (subjektivní) příčiny. Jsou zde rozepsány jednotlivé příčiny, které se dále budou zkoumat v empirické části. Hlavní příčiny, které se budou zkoumat je vzdělání, dluhy, nezaměstnanost a vězenství neboli penologie.

Další část pojednává o Charitě. Její historie a služby, které zabezpečuje. Oblastní charita Uherský Brod zabezpečuje mnoho sociálních služeb pro osoby bez přístřeší, které jsou zde taktéž rozepsány. Služby jsou Nízkoprahové denní centrum sv. Vincence, Noclehárna Uherský Brod a odborné poradenství pro tyto osoby. Další částí je objasnění Uherskobrodsku. Jaké jsou možnosti v tomto městě.

Cílem v empirické části bakalářské práce je zjistit, které příčiny (ze zkoumaných čtyř: vzdělání, vězení, dluhy, nezaměstnanost a vězeňství) jsou primární pro vznik bezdomovectví. Hlavním cílem je zjistit ze šesti vybraných respondentů, kteří odpovídají na danou problematiku, která příčina je v jejich životě nejdůležitější spouštěčem pro bezdomovectví.

Cílem bakalářské práce je poukázat na bezdomovectví a jeho problematiku. Je zapotřebí objasnit některé typologie a příčiny. Téma jsem si vybrala, protože už tři roky docházím jako dobrovolník do Nízkoprahového denního centra pro osoby bez přístřeší a můžu tak pozorovat, jaká je situace u těchto osob. Vybrané příčiny nejsou jenom náhodné vybrání, ale poukazují na příčiny, které jsou málo vidět. Proto se budu snažit dopátrat, jaké příčiny jsou na Uherskobrodsku tím nejčastějším.

I. TEORETICKÁ ČÁST

1 VYMEZENÍ POJMŮ

„**Bezdomovec** je člověk, kterého z různých důvodů postihlo společenské vyloučení a ztráta bydlení nebo který je touto ztrátou ohrožen, žije na veřejných místech či v neadekvátních a nebo nejistých bytových podmínkách. Bezdomovec je však, a to ne všichni si uvědomují, především člověk bez domova.“ Nemít domov znamená, že schází místo, kde jsou nejbližší, kde je láska, kde máme osvojené dovednosti a životní styl. „Mít domov znamená vědět, že se mám kam vrátit a že existují lidé, kteří mě mají rádi.“ Je jasné, že domov není jen střecha nad hlavou ale, že to dělají vztahy uvnitř domova. (Průdková, Novotný, 2008, s. 10)

„**Bezdomovectví** je společenský jev, kterému předcházejí jednání a procesy vedoucí ke ztrátě zázemí, životních jistot a ke společenskému vyloučení. Je to způsob života charakterizovaný především absencí přijatelného bydlení, lze ho považovat za typ havarované životní dráhy, přičemž za havárii považujeme (události, které zasahují do chodu života člověka podstatnou měrou a v relativně krátkém časovém úseku).“ Bezdomovectví je problémem většinou velkých měst. Osoby bez domova očekávají, že ve velkých městech budou lépe uspokojit své základní životní potřeby nebo také najít práci. Zde se shromažďují. (Průdková, Novotný, 2008, s. 11-12)

Sociální vyloučení převážně označujeme celostně nedostatečnou účast jednotlivce, skupiny nebo také místní společenství na životě celé společnosti. Je to nedostatečný přístup ke společenským institucím, které zabezpečují vzdělání, zdraví, ochranu a základní blahobyt. Sociální vyloučení může mít různou úroveň a může se měnit různě v čase. (Matoušek, 2016, s. 205)

„**Chudoba** je stav, kdy osoba nemá k dispozici důstojné podmínky k životu, stav, ve kterém nemůže plně uspokojit životní potřeby, jejichž uspokojování je obvyklé v daném sociokulturním prostoru. V Evropské unii je podle aktuálních výzkumů přibližně 122 milionů osob, které jsou ohroženy chudobou a sociálním vyloučením.“ (Kliment, Dočekal, 2016, s. 26)

Ztráta **zaměstnání** je pro každou osobu složitá. A je to jedna z příčin, kdy vzniká status bezdomovce. Zaměstnání je nejčastější téma při kontaktu a rozhovoru s takovou osobou. Převážná většina vnímá zaměstnání jako vztyčný bod, odraz od dna. Každý tvrdí, že si chce zaměstnání najít, ale zároveň hledají způsob, proč nenastoupit do práce. (Marek, Strnad, Hotovcová, 2012, s. 21)

Vzdělání je proces získávání a rozvoj vědomostí, které člověk nabývá během studia a během svého života. Je to rozvoj rozumové stránky, intelektového myšlení a vnímání. Vzdělávání je také souhrn znalostí a dovedností, které člověk může získat nebo má. (Vališová, Kasíková, s. 143)

Dluhy jsou závazky vůči věřiteli, který nám půjčil peníze. Je to peněžitá částka, kterou dlužíme. Může jít i o povinnost nebo majetek. Prokazatelnost dluhu je buď směnkou, nebo dluhopisem. Většinou zde funguje splátkový kalendář. Je zde rozlišován státní dluh, veřejný dluh a zahraniční dluh. (Asociace občanských poraden, 2010)

Vězení neboli penologie - zabývá se tresty a jeho účinky na osobu. Jsou to metody zacházení s pachatelem. Věznice jsou s dohledem, s dozorem, s ostrahou a se zvýšenou ostrahou. (Raszková, Hoferková, 2013, s. 6)

Posláním **Charity** je poskytování sociálních služeb osobám, které to potřebují a význam je spojený s Ježíšem Kristem, který během svého života sloužil mnoha lidem v nouzi, byl jim oporou a nápomocen, aby lidé mohli žít plnohodnotným životem. (Charita, 2017)

Úkolem **sociálního pracovníka** je pomáhat lidem, když řeší svou životní situaci. Chrání práva uživatelů, sleduje a podporuje kvalitu klientova života. Jedná a vede zájemce o službu. Vede o klientech dokumentaci. Pomáhá a doprovází klienty řešit sociální situaci. Metodicky vede klienty a kontroluje je při splnění individuálního plánu. Pomáhá při tvorbě úprav potřeb, cílů a možností. Podílí se na reprezentaci služby. (Matoušek a kol., 2003, s. 13)

*„Definujeme-li, **streetwork**, míníme specifickou vyhledávací, mobilní terénní sociální práci, která zahrnuje aktuální nízkoprahovou nabídku sociální pomoci uživatelům drog a osobám, zpravidla mladšího věku, žijícím rizikovým způsobem života, u nichž je předpoklad, že sociální pomoc potřebují a dosud nejsou v kontaktu s příslušnou institucí. Tyto osoby (klienti) jsou kontaktovány ve svém přirozeném prostředí, tzn. v místech v době, kde a kdy se nejvíce vyskytují.“* (Matoušek a kol., 2003, s. 169)

2 BEZDOMOVECTVÍ

Na okraj společnosti se může v dnešní době dostat každý z nás. Každý člověk má nějaký problém. Existuje plno výrazů pro popsání klienta bez domova. Setkáváme se s pojmem bezdomovec, osoba bez přístřeší, člověk bez domova, sociálně vyloučený jedinec, aj. je to jedinec, který nemá možnost dlouhodobě využívat jakékoliv přístřeší. Lidé ho často vnímají negativně kvůli jeho vzhledu, nezaměstnanosti, atd. přisuzují mu často zlé vlastnosti vinou. Bezdomovectví rovněž vystihuje situaci bezprostřední nouze, ve které se ocitá bez trvalého domova. (Matoušek, Koláčková, Kodymová, 2005, s. 316)

„Bezdomovectvím jsou nejvíce ohroženi lidé dlouhodobě nezaměstnané, hendikepovaní, senioři, lidé adaptovaní na život v institucích, příslušníci etnických skupin (u nás Romové) a migranti. Ztrátou domova jsou více ohroženi muži než ženy, spíše lidé staršího nebo středního věku než lidé mladší. Typickým příkladem českého bezdomovce je čtyřicetiletý minimálně dva roky nezaměstnaný Rom.“ (Matoušek, Koláčková, Kodymová, 2005, s. 316)

Bezdomovce berou jako člověka, který je fixován na noční život a primárně bydlí pod dohledem veřejnosti nebo také má vytvořený svůj přístřešek a ten slouží k dočasnému bydlení. (Todd, 2006, s. 1)

Organizace pracující s bezdomovci

Tyto organizace mají jednu charakteristiku společnou. Většina z nich je přímo spojena s nějakou církví nebo nějak úzce souvisí s náboženstvím. Bezdomovectví není problémem nové doby, ale trvalým jevem, který se projevuje už několik stovek let.

- Preventivní aktivity – pomocí sociálního poradenství je bráno za cíl dovést klienty k soběstačnosti (aby si člověk dokázal pomoci sám). Mnoho lidí se nachází v situaci, kdy přichází o svůj domov, protože dostatečně neznají svá práva a povinnosti, je pro ně náročné jednat s úředníky, nerozumí, co úřady chtějí. Poradenství pomůže tam, kde úředníci nejsou kompetentní k tomu, aby vysvětlili danou situaci. Orientace v určitých postupech není snadná pro člověka dostatečně schopného.
- Služby zaměřené na základní potřeby – lidí, kteří ztratili domov, potřebují základní zázemí, aby si mohli řešit svou situaci. Podmínkou úspěšného začlenění do společnosti je zajištění základních životních potřeb. Lidé, kteří přicházejí z ulice, potřebují místo k odpočinku, jídlo, teplo, základní lékařskou péči, oblečení, hygienu. K

návratu nemá moc velké šance člověk, který je zanedbaný a vyčerpaný. Budí spíše pozornost. Je potřebné, aby všechny tyto potřeby zajišťovala služba v jednom místě. U tohoto typu služby je nabízena dobrovolnická činnost. Šatníky fungují dnes pro potřebné od dobrovolných dárců (použité oblečení). Patří zde azylové ubytování, cvičné a chráněné byty.

- Služby zaměřené na soběstačnost – tento typ služby se zaměřuje na potřebné dovednosti a služby podporující zaměstnanost. Tyto podporující služby také nabízí azylové bydlení. Vzdělání a rekvalifikační služby jsou u nás realizovány občas a často si je lidé pletou s ergoterapií. Jsou to zejména job kluby – svépomocné skupiny a členové tohoto klubu se navzájem podporují při uplatnění na trhu práce. Tyto služby jsou zakládány vzájemně doplňující sociální dovedností a pracovních návyků. Posilování sociálních dovedností patří mezi základní principy, ale nemusí zlepšit jejich pracovní uplatnění na pracovním trhu.
- Chráněná a podporovaná zaměstnání – chráněné zaměstnání se provádí v podobě chráněných dílen a tréninkových pracovištích. V těchto zařízeních nejsou zaměstnanci a není uzavřena mezi nimi pracovní smlouva. Primární cíle jsou v těchto dílnách terapie a rozvoj. Podporovaná zaměstnání jsou prostředníkem mezi službou a otevřeným pracovním trhem.
- Veřejně prospěšné práce – je výsledkem spolupráce organizací pro lidi sociálně vyloučené. Vybraní klienti nebo lidé v evidenci na úřadu práce vznikne pracovní poměr.
- Sociální firmy – jsou nejbližší k otevřenému pracovnímu trhu. Sociální forma poskytuje zaměstnání lidem, kteří jsou znevýhodnění. (Matoušek, Koláčková, Kodymová, 2005, s. 320-328)

2.1 Formy bezdomovectví

Zjevní bezdomovci – patří sem bezdomovci, kteří jsou poznati na první pohled podle zápachu, znečištěného oděvu, zevnějšku. Většinou chodí po venku s batohem a taškami, protože mají u sebe většinu svých věcí, které potřebují k životu a přenášejí je z místa na místo. Žijí mimo společnost a jsou okázalí ke svému okolí. Tento typ bezdomovců si většinou chtějí zajistit jídlo, teplo, nějaké přístřeší. Tato skupina je velmi nápadná, vzbuzuje odpor v některých lidech nebo také to může být strach a nejvíce využívají sociální služby. (Průdková, Novotný, 2008, s. 13-14)

Skrytí bezdomovci – patří sem ti, kteří žijí jako bezdomovci, ale nejsou schopni poznat na první pohled, snaží se utajit svůj problém a životní styl. Mají upravený zevnějšek, čisté oblečení a celkově se o sebe starají. Oni sami se neřadí mezi obyčejné, zjevné bezdomovce. I mezi těmito osobami existuje určitá hierarchie. Dále zde patří bezdomovci, kteří potřebují pomoc v zimních měsících najít ubytování v azylových domech nebo ubytovnách ale stejně v nich nevydrží. Často se stěhují a mění tak pobyty, zřídka zůstávají na jednom místě. (Průdková, Novotný, 2008, s. 14)

Potencionální bezdomovci – patří sem lidé, kteří jsou bezdomovectvím ohroženi a hrozí jim. Převážně většina má kde bydlet a má zaměstnání ale tyto dvě složky jsou u nich nejisté. Žijí v těžkých podmínkách. Potencionální jsou mladí bezdomovci, kteří prošli ústavní výchovou a nemají možnosti, jak se dostat zpátky do rodiny, lidé propuštění z vězení, z psychiatrických léčeb, z komunit. Na tyto osoby většinou nikdo nečeká a nemají kam jít. Dále jsou to rozvedení, nezaměstnaní, podnájemníci, provozování nelegální práce, lidé závislí na drogách. „*Bydlení špatně je jedna věc a nemít kde bydlet je věc druhá.*“ (Průdková, Novotný, 2008, s. 14)

Další typologie bezdomovectví podle ETHOS:

- bez střechy – osoby přežívající venku, v noclehárně, jsou vidět ve veřejných prostorech nebo venku (přespávají na ulici, pod mostem, na letišti, v kanálech, ve sklepě, vraky aut),
- bez bytu – osoby přežívající v ubytovnách, v pobytových zařízeních pro ženy, ubytovny pro imigranty, osoby před opuštěním instituce (osoby prožívající domácí násilí, osoby před propuštěním z vězení, žadatelé o azyl),
- nejisté bydlení – osoby v nejistém bydlení a osoby, kterým hrozí vystěhování nebo domácí násilí (v podnájmu)
- nevhovující bydlení – osoby, které žijí v provizorních stavbách, mají nevhodné bydlení nebo žijí v přelidněném bytě (mobilní obydlí, nevhodný objekt, osoby žijící na pracovišti). (Hradecký a kol., 2007, s. 32-33)

2.2 Streetwork

V překladu znamená streetwork práce na ulici. Jde o přesně vymezenou sociální práci, kterou vykonávají sociální pracovníci. „*Definujeme-li, streetwork, míníme specifickou vyhledávací, mobilní terénní sociální práci, která zahrnuje aktuální nízkoprahovou nabídku so-*

ciální pomoci uživatelům drog a osobám, zpravidla mladšího věku, žijícím rizikovým způsobem života, u nichž je předpoklad, že sociální pomoc potřebují a dosud nejsou v kontaktu s příslušnou institucí. Tyto osoby (klienti) jsou kontaktovány ve svém přirozeném prostředí, tzn. v místech v době, kde a kdy se nejvíce vyskytují.“ (Matoušek a kol., 2003, s. 169)

Česká republika se po roce 1989 nacházela ve složité situaci, kdy probíhaly změny jak politické, ekonomické a sociální. Tyto podmínky vedly k přeměně hodnotám ve společnosti. Mnoho lidí se nechtěli v těchto nových podmínkách orientovat. Sociální problémy se prohlubovaly, vzrostla kriminalita a rozšířily se další negativní jevy. Vznik nových metod sociální práce se vycházelo ze skutečnosti, že je lepší a levnější těmto negativním jevům předcházet a provádět prevenci, než poté napravovat škody. Poprvé byl streetwork a funkce asistenta popsán ve vládním materiálu „*Program sociální prevence*“. Na základě tohoto rozhodnutí byla funkce zavedena na okresních úřadech. Streetwork je jedním ze sociálněpatologických jevů a je reprezentován jako sociální asistent a je součástí systému. (Matoušek a kol., 2003, s. 171-172)

Cílové skupiny streetworku

Streetwork nemůže oslovit všechny osoby, zaměřuje se na osoby, kteří žijí rizikovým způsobem života, jsou mimo dosah primárních služeb. Zejména jde o mladistvé, sabotují a odmítají společnost. Mezi tyto skupiny patří zejména:

- děti a mladiství trávící volný čas mimo domov, na ulici,
- skupiny mladistvých (skinheads, punková mládež, apod.)
- prostitutky a homoprostituti,
- lidé závislí na drogách, alkoholu,
- bezdomovci,
- sportovní fanoušci. (Matoušek a kol., 2003, s. 173)

Formy práce a typy činností:

- Přímá práce – zahrnuje všechny typy činnosti s klienty. Monitoring je součástí práce. Dále depistáž, individuální práce a skupinová práce. Sociální intervence je součástí individuální a skupinové práce.
- Nepřímá práce – je to nutná práce s cílovou skupinou, vypracování různých projektů, administrativa, prezentace.

- Práce přesahující – nebo také smíšená. Nese v sobě prvky z obou předcházejících prací. Prostřednictvím nepřímé práce s propojením s přímou prací řeší situaci. Obsahuje profesní vzdělání.
- Monitoring – mapování terénu je určeno na poznávání lokalit, možnost trávení volného času.
- Vyhledávání – je zaměřeno na lidi, kteří mají sklon k násilí a protispolečenskému chování. Streetworker řeší problém s těmito lidmi a nabízí jim řešení. (Matoušek a kol., 2003, s. 174-175)

Úkoly streetworku:

- vytváření kontaktů pro jednotlivce a pro skupiny,
- poradit při osobních otázkách,
- dopomoc při vyřizování věcí na úradech,
- řešit konflikty mezi skupinami,
- dopomoc při studiu,
- zprostředkování zaměstnání,
- snížit násilnické sklony,
- dohled nad drogovými závislostmi,
- podpořit prevenci násilí,
- zprostředkování pomoci: lékařské, terapii, detoxikace,
- vytvoření nových životních etap,
- podpora činnosti,
- spontánnost,
- kreativita,
- zmírňovat proces vyloučení ze společnosti,
- vytvořit vztah a důvěru k dospělým nebo naopak,
- posilnit důvěru a věřit v možnost nových začátků a doprovázet při rozhodování,
- kdykoliv zhodnotit situaci, kterou klient prožívá nebo řeší,
- zjednodušit životní podmínky a přispět k životu na ulici,
- podpora a posilnění sebedůvěry (Matoušek, 2003, s. 175-176)

3 PŘÍČINY BEZDOMOVECTVÍ

Příčina je základní předpoklad k řešení tohoto problému. Když odstraníme jenom pouhé bezdomovectví, je to neefektivní. Nelze jednoznačně říct, co mohlo být příčinou a co je následek. Důvody, které nás mohou dostat na ulici je mnoho. Alkoholismus, který je nejčastější, nemusí být vždy primární příčinou vzniklé skutečnosti a může propuknout až, když se člověk dostane na ulici. Můžeme zaměnit alkoholismus za nezaměstnanost, zadluženost, kriminalitu, drogy nebo také zdravotní problémy. Tyto osoby jsou různorodí. Jsou to lidé z každé vrstvy společnosti. Neznamená to, že když osoba vyrůstá v rodině, kde mu nic nechybí a je bezproblémový chod domácnosti, tato osoba se může dostat úplně z jiného důvodu na ulici. Také záleží na stupni dosaženém ve škole nebo také na věku. Mezi osoby bez přístřeší najdeme povolání jako podnikatelé (zkrachovalé), drogové bosse ale také invalidní důchodce, inženýry, opakovaně trestané lidi. (Průdková, Novotný, 2008, s. 15)

Příčiny mohou být:

- Vnější – (objektivní, strukturální), patří zde nezaměstnanost, chudoba, nedostatečné zabezpečení ve stáří a nemoci, nedostupnost bydlení, diskriminace etnických minorit. Část bezdomovců tvoří mladí lidé, kteří opouštějí domov po dosažení osmnácti roku a opouštějí převážně ústavní výchovy. Nejsou připraveni na běžný a samostatný život. Jsou zvyklí na režim v ústavních zařízeních. Tento režim jim nedovoluje se osamostatnit, protože jsou pod přísným dohledem a nemůžou si dovolit to, co uznají za vhodné ony. Proto se stávají často lidmi bez domova. Stejně jsou na tom osoby, které jsou propuštěné z výkonu trestu a jsou na svobodě. Nemají rodinu ani bydlení, nemají se kam vrátit a zvykají si obtížně na život ve společnosti.
- Vnitřní – (subjektivní), jsou zde zahrnuty materiální vztahové a osobní podmínky osob a rodin. Materiální podmínka je nízký příjem, zadluženost ztráta zaměstnání, ztráta bydlení. Pokud je člověk dlouhodobě nezaměstnaný tak tato skutečnost ho vede ke ztrátě pracovních návyků, někdy to může být i ztráta kvalifikace. Vztahové podmínky jsou hlavně v nefunkčnosti rodiny, manželské konflikty, narušené vztahy nebo také absence rodinného zázemí. Do osobních faktorů řadíme poruchy osobnosti, prožité trauma, tělesné či duševní onemocnění, týrání. (Průdková, Novotný, 2008, s. 15-16)

Ke vzniku tohoto sociálního jevu přispívá také ekonomické faktory, růst chudoby a nezaměstnanost. Příčiny jsou složitější, mohou být ovlivněna dalšími faktory, jako jsou:

- Původní rodina bývá dysfunkční nebo neexistuje. Jako děti byli vystaveni nezájmu ze strany rodičů, podceňování, násilí, zneužívání.
- Odlišné sociální zkušenosti (dlouhodobé pobývání ve výkonu trestu, ústavní výchova, ústavní péče).
- Pochybení sociálního zázemí, nezakládání vlastních rodin, nebo se rodina rozpadla.
- Omezené kompetence, které mohou být příčinou jejich schopnosti vrozených dispozic.
- Kombinace různých zátěží vede k sociálnímu selhání. (Vágnerová, 2008, s. 748-750)

3.1 Vzdělání

Souhrn vědomostí, dovedností, schopností, postojů a názorů, které si jedinec osvojil prostřednictvím vzdělávacího procesu, kde se realizuje ve škole i mimo školu. Didaktika je důležitá pro podporu vzdělání. Je dobré mít představivost a zkušenost z tvořivé činnosti.

Činitelé, které ovlivňují vzdělávání:

- společenské jevy – společnost klade na vědomí, že je důležitý požadavek, který má vliv na její práci, na jejich společenský život, výchovu dětí, využívání volného času a další formy vzdělávání,
- vývoj společenského poznání a praxe,
- rozvoj,
- možnosti,
- potřeby,
- zájmy. (Vališová, Kasíková, s. 144)

Druhy vzdělávání:

Všeobecný a odborný obsah vzdělání

- všeobecné vzdělávání – souhrn nejobvyklejších předpokladů pro společenské fungování osoby ve společnosti. Hraje zde roli i rozvoj osobnosti v rozsahu, jaký člověk potřebuje ke svému zdokonalení. Můžeme odvodit funkce všeobecného vzdělávacích obsahů: 1. Obecně formativní – kde základní funkce je všeobecné vzdělávání. 2. Funkce personalizační – vytváření pro získávání odborného vzdělávání.

- odborné vzdělávání - souhrn předpokladů pro vzdělání k určité profesi. Jsou to vědomosti, dovednosti, schopnosti a postoje.

Směřování ve všeobecných a odborných vzdělávacích obsazích jsou:

- vzrůst vzdělávání (čím vyšší vzdělání, tím vyšší má osoba odborné vzdělání),
- rozšířené vzdělávání,
- volný přechod mezi všeobecným a odborným vzděláváním (prokládání jednoho vzdělávání s druhým),
- důklad na metodologický základ ve vzdělávání pro specializaci.

Teoretické a praktické obsahy vzdělání

Jsou to konkrétní učební plány a osnovy využívané ve škole. Samozřejmě se rozlišují školy odborné školy, střední učební školy – tyto školy mají v obsahu zaměřeny jak teoretické předměty, tak i praktické činnosti.

Společenskovední a přírodní obsahy vzdělání

Zdůrazňuje, že i v rozvoji techniky, by se mělo prosadit vzdělání, které má historii ve společenskovedních a přírodních odvětvích.

Školní vzdělávací obsahy a obsahy z mimoškolních vzdělávacích zdrojů

Školní vzdělávání je pouze jednou z mnoha vzdělávání studentů. Dále jsou to mimoškolní zdroje – vzdělávací zařízení, komunikační prostředky, informační zdroje, rodina, přátelé). A dál je systematická a ucelená, studenti si je osvojují v předmětech, má vztah na celou populaci v rámci povinné školní docházky.

Materiální obsah vzdělání a formální obsah vzdělání

Jsou zde dva výklady:

- materiální koncepce vzdělávání – nejdůležitější je obsah vzdělávacích informací,
- formální vzdělávání – formování psychických funkcí, schopností. (Vališová, Kasíková, s. 146)

3.2 Nezaměstnanost

Je jedna ze sociálně-ekonomických problémů, se kterými se setkává dnešní česká společnost. Lid nejsou dost připraveni na tento typ problému. Nezaměstnaný člověk byl vnímán jako výjimečný a dostával se z normy. Teprve až dnes se dostává tento druh problému a je

zde start vytváření účelné strategie jejich zvládnání a lidé, se s nimi postupně začali učit žít. (Vágnerová, 2008, s. 731)

Význam práce pro člověka

Zaměstnání je pro člověka určitou hodnotu. Profesní role je součástí identity a sociálního hodnocení dané osoby, s ohledem na ni a posuzující tak i ostatní lidé. Motivy k práci mohou být různé:

- Peníze – je zde cíl spotřebovat a uspokojit své potřeby prostřednictvím hodnot a požitků, které můžeme zajistit díky penězům. Opak je chudoba, kde je omezení možností, hlavně v oblasti spotřeby.
- Aktivita – pracovní činnost nebo pracovní zátěž, může uspokojit potřebu aktivity vyplývající z práce. Opakem může být nuda nebo nedostatek životní náplně.
- Seberealizace – úspěch, je hlavním cílem. Získat žádoucí sociální pozici, kde je potřeba se ukázat, že člověk umí, že je užitečný. Práce je smysl života.
- Sociální kontakt – v zaměstnání je navázání kontaktu možnost, jak se stýkat s různými lidmi. Opakem může být osamělost a sociální izolace.
- Samostatnost a nezávislost – soběstačnost a nezávislost je potvrzení dospělosti rodině nebo společnosti. Opak je závislost a nesoběstačnost, která má negativní vliv. (Vágnerová, 2008, s. 732)

Příčiny nezaměstnanosti

Ohrožení nezaměstnaností není u všech ve stejné míře. Mezi rizika nezaměstnanosti patří zejména:

- Vzdělání – nejvíce jsou ohroženi lidé s nedostatečným vzděláním nebo rekvalifikací.
- Věk – mladší 25 let, starší 50 let.
- Pohlaví – hlavně u žen je riziko ztráty zaměstnání, než je u mužů.
- Sociální kategorie – hlavně u lidí z nejnižších sociálních vrstev, příslušníci minorit, přistěhovalce, změna pracovní schopnosti.
- Osobnostní nebo sociální patologie – tyto rysy zvyšují riziko ztráty zaměstnání. (Vágnerová, 2008, s. 733-734)

Fáze na nezaměstnanost

Pokud propustí zaměstnavatel zaměstnance je to traumatizující zážitek spojený s dlouhodobým stresem. Nezaměstnaný člověk tak ztrácí svou sociální roli a tím dochází ke zhoršení společenské oblíbenosti. **Fáze:**

- 1) Fáze šoku – je to první a bezprostřední reakce, která následuje po zjištění ztráty zaměstnání. Bývá to šok, kterému nechceme uvěřit. Další pocity nemusí být vždy negativní. Člověk může pociťovat úlevu.
- 2) Fáze optimismu a aktivního hledání nové práce – nezaměstnaný věří v nalezení nové, lepší práce. Vynakládá úsilí. Pokud nezaměstnaný nenajde práci v krátké době, jeho postoj se mění.
- 3) Fáze přechodu do kategorie dlouhodobé nezaměstnanosti – nastává po šesti měsících. Po tuto dobu si člověk nenašel zaměstnání. Má charakter určitého mezníku, kdy prožíváme situaci a probíráme situaci a řešíme.
- 4) Fáze adaptace na styl nezaměstnaného – v této situaci člověk začíná rezignovat, ztrácí naději je pasivní a je apatický. Přestává být aktivní v hledání zaměstnání. Domnívá se, že to nemá smysl. Snižuje sebehodnocení.
- 5) Fáze přetrvávající nedůvěry – sice po nějaké době nezaměstnaný najde práci, ale vznikne u něho nedůvěra a podezřívavost. Vznikají zde problémy, že nezvládá zareagovat na nové, vzniklé situace. Kladou se na osobu příliš velké nároky, které on nezvládá. (Vágnerová, 2008, s. 734-735)

3.3 Vězeňství – penologie

Penologie je věda, která se zabývá tresty, trestáním, ale také výkonem trestu a účincích trestu. Její náplní je reálný výkon trestu a ochranných opatření, ale spadá sem také problematika alternativních sankcí.

- zkoumá efektivnost všech druhů trestu, ale obzvlášť výkon trestu odnětí svobody,
- studuje vývoj penologických myšlenek a koncepcí,
- zkoumá sociálně psychologické procesy, jevy, vztahy, zákony, které vznikají při aplikaci trestu,
- bere v potaz také fyzickou a psychosociální realitu pachatele (zdravotní stav, věk, sociální zázemí, dosažené vzdělání),

- zkoumá, hledá i jiné sankce, které by mohly ovlivnit chování pachatelů trestných činů,
- ochranná opatření a alternativní tresty. (Raszková, Hoferková, 2013, s. 6)

Pojetí penologie není jednotné. O penologii se zmiňovalo velké množství autorů. Někteří ji považují jako:

- součástí kriminologie,
- samostatný vědní obor,
- součást speciální pedagogiky,
- součást zacházení s odsouzenými.

Předmětem zkoumání penologie jsou metody zacházení s pachatelem trestných činů, které co možná nejúčelnějším způsobem dosáhnou korektivní změny chování pachatele tak, aby se mohl integrovat do společnosti jako plnohodnotný občan. Penologie se zabývá i zákony v trestním rejstříku. Detailněji se zaměřuje na trest odnětí svobody pro specifické právní vztahy. Klade se zde důraz na individuální přístup, na poznání osobnosti klienta. (Raszková, Hoferková, 2013, s. 7)

„Vězeňský systém, je uspořádaný celek, zahrnující obecné a zvláštní podmínky vězení ve veřejném zájmu, které jsou upraveny zákonem a prováděcími právními předpisy.“ Podmínky, mezi které patří obecné materiální zabezpečení (strava, ubytování, hygienické podmínky), dále zdravotní péče, duchovní služby, pracovní činnost. Vězeňské bezpečí je tvořeno:

- vnější bezpečnost – účinné střežení věznice, zabezpečeny vjezdy a výjezdy, záznam o průniku nedovolených nebo nebezpečných předmětů;
- vnitřní bezpečností – pomocí bezpečnostních prostředků a detekčních prostředků. (Raszková, Hoferková, 2013, s. 101)

Profilace věznic

Věznice v České republice zajišťují zejména míru ostražky, dále zajišťují bezpečnost a způsob provádění programu. **Typy věznic:**

- S dohledem – pro pachatele, kterému byl uložen trest za přečin spáchaný z nedbalosti a nebyl dosud ve výkonu trestu. Zde se vězni pohybují bez omezení a pracují na pracovištích mimo věznici. Se souhlasem ředitele věznice může jim být vystavena propustka, ve které je udán přesný prostor, kde se budou vyskytovat. Účastní

se kulturních, sportovní akcí a také bohoslužeb nebo navštěvují zdravotnická nebo rehabilitační zařízení. Návštěvy vězňů jsou bez dozoru Vězeňské služby. V tomto typu věznice si mohou vězni zamykat ložnice a také můžou nosit civilní oděv. Vychovatel kontroluje a dohlíží nad vězni.

- S dozorem – pro pachatele, kterému byl uložen trest za přečin spáchaný z nedbalosti a který již byl ve výkonu trestu, nebo pachatel, kterému už uložili nejvíce tři léta a který nebyl doposud ve výkonu trestu. Zde se vězni pohybují organizovaně a pod dohledem Vězeňské služby. Odsouzení pracují mimo věznici, ale jsou kontrolováni jednou za hodinu pověřeným pracovníkem Vězeňské služby. Odsouzené s uděleným volným pohybem mimo věznici je prováděna kontrola minimálně jednou do týdne, pověřeným pracovníkem. Mohou se účastnit veřejných akcí, ale za přítomnosti pověřeného pracovníka. Ředitel věznice může dovolit, aby odsouzený opustil věznici až na 24 hodin.
- S ostrahou – pro pachatele, kterému byl uložen trest odnětí svobody, a nejsou splněny podmínky pro věznici s dozorem. Nebo také pachatel, kterému byl uložen trest pro přečin a není zařazen do věznice s dohledem nebo dozorem. Odsouzení se ve věznicích pohybují organizovaně pod dohledem. Hlavní dveře od prostor k ubytování jsou při vstupu a výstupu uzamčeny. Mění se zde pracoviště odsouzených. Pracoviště jsou ve většině případů uvnitř věznic. Ale vybraní vězni mohou pracovat i mimo věznici v nestřežených pracovištích. Dohled vykonává pověřený zaměstnanec Vězeňské služby. Návštěvy vězňů jsou pod dohledem zaměstnance věznice.
- Se zvýšenou ostrahou – pro pachatele, který má uložený výjimečný trest a kterému byl uložen trest odnětí svobody za čin, který je spáchán ve prospěch organizované zločinecké skupině. Byl zde vykonán závažný zločin ve výměře nejméně 8 let. Zde se vězni pohybují za přímého dohledu příslušníka Vězeňské služby. Jsou uzamykání v celách, které jsou vybaveny hygienickým zařízením. Práci vykonávají v celách a kontrolují je zaměstnanci věznice. Je zde zpřísněný dohled, takže i návštěvy jsou pod dohledem pracovníka Vězeňské služby a vězni se setkávají s ostatními vězni jen na organizovaných akcích. (Razsková, Hoferková, 2013, s. 101)

Věznice pro mladistvé neboli věznice pro dospělé pachatele s oddělením pro mladistvé, zajišťují vnitřní bezpečnost až na rozdíl od věznice se zvýšenou ostrahou. Zacházení s mladistvými se odlišuje od zacházení s dospělými. Zde se bere hlavně rozdíl ve věku a dále se přihlíží k tomu, jestli mladiství netrpí nějakou poruchou osobnosti a nejsou-li dro-

gově závislí. Mohou zde být oddělení různých typů, ale nesmí být ohrožen smysl výkonu trestu. (Razsková, Hoferková, 2013, s. 106)

3.4 Dluhy

Každý z nás se může dostat do problémové situace a může to dojít až k půjčce. Jsou to často příspěvky do rodinného rozpočtu (nová lednice, bydlení). Dluhy jsou pro mnoho lidí starost, která narušuje rodinnou pohodu. V České republice existuje mnoho služeb, které nám pomůžou v řešení dluhové situace. Věnuje se převážně prevenci, poradí Vám a podají informace pro případ dluhové pasti.

Desatero zásad při problémech splácení dluhů

- 1) Dluhy se nevyřeší jen tak – dluhům se musíte vždy postavit čelem.
- 2) Pokud svůj dluh řešíte další půjčkou, je to dokola stejný koloběh a nevyřešíte svou situaci.
- 3) Pořádek v dlužích – zjištění komu, kolik dlužíme a kolik splátek se musí uhradit.
- 4) Rozdělení dluhů dle naléhavosti – přednost mají ty dluhy, které jsou hodnoceny vysokou pokutou při nesplacení.
- 5) Pokud nemůžete zaplatit dlužnou splátku, řekněte to svému věřiteli. Domluvíte si s ním odložení nebo Vám sníží částky ke splácení.
- 6) Splácení dluhů řešte vždy s někým a v rámci Vaší domácnosti (s manželkou, manželem), osobami ve společné domácnosti.
- 7) Zvedněte telefon, pokud Vám volá věřitel a vybírejte poštu.
- 8) Sestavit si rodinný/osobní rozpočet – omezit výdaje na minimum (zbytečně neplatit věci, které nepotřebujeme, nebo jsou nadstandard).
- 9) Pokusit se o zvýšení příjmů. Je dobré si najít práci na odpoledne nebo víkend, která by mohla pomoci.
- 10) Přijďte do občanské poradny, kde Vám pomůžou (dokumenty a dopisy od věřitelů). (Asociace občanských poraden, 2010)

4 UHERSKOBRODSKO

Město Uherský Brod se nachází v příhraniční oblasti moravsko-slovenského pomezí. Původní jméno je „Na Brodě“ což nám připomíná brod přes řeku Olšavu. Město se nachází na jihovýchodní Moravy ve Vizovické vrchovině. Leží ve Zlínském kraji, asi 25 km na jih od krajského města Zlín. Blízko je hraniční přechod se Slovenskou republikou – Starý Hrozenkov, který je vzdálen 23 km. Město leží při soutoku řek Olšavy s levými přítoky Luhačovickým potokem a s přítokem Nivničky. Osou je řeka Olšava, kterou kopíruje železnice i silnice. Severně od nich je historické město, které je zachovalé jádro města s pravoúhlými ulicemi. (Uherský Brod, 2003 – 2017)

Město Uherský Brod je centrem regionu, zahrnujícího oblast bývalého okresu Uherský Brod. Hranice regionu se navzájem kryjí se státními hranicemi se Slovenskou republikou a na západě se vymezují oproti uherskohradištskému regionu obcemi Pašovice, Hradčovice, Veletiny, Vlčnov, Slavkov u Brna, Dolní Němčí. Dále sousedí s okresem Hodonín. (Uherský Brod, 2003 – 2017)

Uherský Brod tvoří vyšší správní správy, zaměstnanosti, školství, služeb, kultury a sportu. Je centrem základně sociálně geografického regionu, zejména dojížděky do zaměstnání, dojížděky do škol, dojížděky za službami. Počet obyvatel k 1. 3. 2001 byl 54 236 obyvatel. (Uherský Brod, 2003 – 2017)

Mikroregion Uherskobrodsko je oblast, který je tvořena jak historicky i katastrálně vymezenou přírozenou spádovostí k Uherskému Brodu. Spádovost je myšlena dopravní dosažitelnost, existence společenských, sociálních, hospodářských a kulturních vazeb na obyvatelstvo tohoto mikroregionu. Uherský Brod je napojen na regionální úrovni na Uherské Hradiště a krajské město Zlín. (Uherský Brod, 2003 – 2017)

Uherskobrodsko tvoří 28 obcí a 2 města. Města: Bojkovice a Uherský Brod. Obce: Bánov, Březová, Bystřice pod Lopeníkem, Dolní Němčí, Drslavice, Horní Němčí, Hoštětín, Hradčovice, Komňa, Korytná, Lopeník, Nezdenice, Nivnice, Pašovice, Pitím, Prakšice, Rudice, Slavkov, Starý Hrozenkov, Strání, Suchá Loz, Šumice, Vápenice, Veletiny, Vlčnov, Vyškovec, Záhorovice a Žitková. (Uherský Brod, 2003 – 2017)

5 CHARITA

Posláním Charity ČR je pomoc lidem v tísní, sociální nouzi, dále upozorňuje nepřímo na situaci a usiluje o zlepšení. Všichni charitní pracovníci a dobrovolníci se řídí etickým kodexem a jsou vzdělávání podle zákonných požadavků.

Charita poskytuje:

- sociální, zdravotní a další charitní služby,
- pomoc cizincům v ČR,
- zahraniční projekty,
- povodně a další humanitární pomoc v ČR,
- osvěta a vzdělávání. (Charita ČR, 2017)

Charita obnovila svou činnost po Sametové revoluci. Reagovala na amnestii Václava Havla, kdy se na svobodu dostali lidé bez domova, bez prostředků. Vznikly první sbírky, šatníky, poradny a noclehárny. Dále stála jasná otázka zrodu péče o staré lidi – domácí péče. Dnes je Charita největším nestátním poskytovatelem sociálních služeb v České republice. Jednotlivé Charity poskytují příslušné diecéze. Ve své činnosti vychází z křesťanských principů. „*Základy čerpá z Kristova příkladu i ze své tradice.*“ (Charita ČR, 2017)

Kodex Charity:

- Šířit ve světě dobro, spravedlnost a naději.
- Být viditelným znamením Boží lásky.
- Charita je důležitý nástroj charitativní služby.
- Poslání uskutečňuje prostřednictvím materiální, sociální, humanitární, rozvojové, psychické a duchovní pomoci potřebným lidem.
- Ochrana člověka v jeho důstojnosti od početí až po smrt.
- Charita nenahrazuje osobní nebo nepřenositelnou odpovědnost každého křesťana za sebe samotného a za službu, ale svou činností ji podporuje.
- Služba je založena na respektování, ochraně a rozvíjení přirozených práv každého člověka.
- Služby jsou poskytována lidem v ohrožení nebo nouzi bez ohledu na věk, pohlaví, politické myšlení, rodinné uspořádání, zdravotní stav, sexuální orientaci,...
- Zásady: důstojnost lidské osoby, společné dobro, solidarita, subsidiarita, kvalita. (Charita ČR, © 2017)

5.1 Oblastní charita Uherský Brod

Oblastní charita Uherský Brod vznikla v roce 1927 panem Jaroslavem Hlobilem. A znovu-obnovení činnosti je ze dne 28. 9. 1992. Zřizovatelem je Arcibiskupství olomoucké. Posláním charity poskytování sociálních služeb lidem v těžké životní situaci a zakládá si na principech křesťanské lásky. Pomocí svých služeb poskytuje pomoc, podporu, poradenství.

Zásady Oblastní charity Uherský Brod:

- dodržování a respektování základních lidských práv,
- úcta k člověku
- jednání na partnerské úrovni. (Oblastní charita Uherský Brod, 2017)

Cíl:

- poskytování kvalitní a odborné péče,
- rozšiřování okruhu služeb,
- stabilní postavení v registrovaných poskytovatelů sociálních služeb,
- cílová skupina jsou osoby v těžké životní situaci – potřebují pomoc. (Oblastní charita Uherský Brod, 2017)

Oblastní charita Uherský Brod poskytuje Domovy pro seniory (Slavkov, Nivnice, Vlčnov), Pečovatelské služby (Uherský Brod, Horní Němčí, Strání, Korytná, Dolní Němčí, Bánov), Azylový dům – pro matky s dětmi v tísní, Sociálně terapeutické dílny, Centrum seniorů, Nízkoprahové denní centrum, Noclehárna a Odborné sociální poradenství. (Oblastní charita Uherský Brod, 2017)

5.2 Nízkoprahové denní centrum sv. Vincence Uherský Brod

Posláním tohoto centra je ambulantní nebo terénní forma, který nabízí pomoc klientům, kteří se ocitli bez přístřeší nebo jim hrozí sociální vyloučení. Touto službou se předchází sociální vyloučení a zdravotním komplikací způsobené životním stylem. Služba funguje celoročně od pondělí do pátku a to od 7.30 do 16.00 hodin. Cílová skupina jsou především osoby bez přístřeší věku od 18 až nad 80 let. Dále jsou to osoby žijící v bytových podmínkách, které ohrožují zdraví či život. Službu můžou využívat také cizinci a etnické menšiny. Tato služba je již poskytována sedmým rokem. (Oblastní charita Uherský Brod, 2017)

Zásady služby:

- respektování,
- důvěrnost,
- individuální přístup,
- jednání na partnerské úrovni,
- aktivní zapojení uživatelů,
- respektování důstojnosti. (Oblastní charita Uherský Brod, 2017)

Zájemce může službu kontaktovat osobně, telefonicky, písemně, prostřednictvím rodiny, e-mailem. Dopomáhá při osobní hygieně nebo poskytnutí podmínek pro hygienu. Poskytuje stravu. Pomoc při uplatňování práv. Pravidla, kterými se řídí služba jsou seznámení s pravidly poskytování služby (nerespektování je sankcionováno podle sankčního řádu), dodržování těchto pravidel, uzavření smlouvy. Metody práce jsou poskytování základních činností, rozhovory, individuální plánování. Klienti mají také možnost podat stížnost. Poskytuje se zde polévka za 5Kč, ve službě lze zdarma vyprat jednou měsíčně. (Oblastní charita Uherský Brod, 2017)

5.3 Noclehárna Uherský Brod

Posláním noclehárny pro muže a ženy je poskytnutí přenocování a hygienického zázemí lidem, kteří se ocitli v nepříznivé životní situaci spojené se ztrátou bydlení a nedokážou tuto ztrátu řešit vlastními silami. Cena za poskytnutí služby je 50Kč za noc.

Zásady služby:

- respektování vlastního rozhodnutí,
- důvěrnost,
- individuální přístup,
- jednání na partnerské úrovni,
- aktivní zapojení klienta,
- respektování důstojnosti. (Oblastní charita Uherský Brod, 2017)

Cílovou skupinou jsou osoby bez přístřeší starší 18 let a nacházejí se v nepříznivé sociální situaci. Tyto osoby jsou fyzicky soběstačné a nemají jinou možnost důstojného přenocování. Pravidla služby jsou dodržování poskytování služby, seznámení s Pravidly služby, uzavření smlouvy. Nerespektování pravidel je sankcionováno (podle sankčního řádu). Nocle-

hárna je otevřena celoročně a to denně od 18.30 do 6.30 hodin. Tato služba je poskytována přes rok. (Oblastní charita Uherský Brod, 2017)

5.4 Odborné sociální poradenství

Posláním poradenství je pomoci klientům zorientovat se v jejich obtížné sociální situaci, kterou nedokážou řešit svými vlastními silami. Zde hledají řešení za využití klientových schopností. Zprostředkování služby, která dohlíží na klientovi individuální potřeby za pomoci a podpory sociálních a odborných pracovníků. Pomoc je poskytována bezplatně, důvěrně a nestranně. Cílová skupina je od 18 let se zaměřením na rodiny s dětmi, osoby bez příštřeší, seniory. Cíle služby jsou sociální, právní a dluhové poradenství pro klienty, kteří se nacházejí v krizové nebo nepříznivé situaci. Napomáhá rozpoznat klientům jejich vlastní zdroje pro řešení situace. Informovat klienty o právech a povinnostech podle platné legislativy České republiky. (Oblastní charita Uherský Brod, 2017)

Zásady poradny:

- odbornost,
- profesionalita,
- diskrétnost,
- flexibilita,
- nestrannost,
- spolupráce s dalšími službami,
- bezplatnost,
- nediskriminační přístup. (Oblastní charita Uherský Brod, 2017)

Služba je v provozu poměrně krátce (2 měsíce). Služba je poskytována zdarma. Metody práce: rozhovor, analýza dokumentů, asistence, zprostředkování kontaktů, konzultace, doprovody. Služby odborného poradenství může klient navštívit vždy v pondělí a středu, od 8.00 do 14.00 hodin. (Oblastní charita Uherský Brod, 2017)

II. PRAKTICKÁ ČÁST

6 METODIKA VÝZKUMU

V praktické části bakalářské práce krátce představíme zařízení, ve kterém proběhl výzkum. Výzkum probíhal v Nízkoprahovém denním centru sv. Vincence pro osoby bez přístřeší Uherský Brod a Noclehárna Uherský Brod. Dále si vymežíme výzkumné cíle a výzkumnou otázku. Poté si objasníme, jaká je výzkumná metoda, který byla zvolena a realizace výzkumu.

Popis výzkumného místa

Nízkoprahové denní centrum sv. Vincence pro osoby bez přístřeší Uherský Brod je služba ambulantní a terénní poskytována osobám, kteří se ocitli bez přístřeší nebo jim hrozí sociální vyloučení.

Noclehárna Uherský Brod je služba pro muže a ženy a slouží k nevykonání nocování a hygienické potřeby. Je poskytována lidem, kteří se ocitli v nepříznivé sociální situaci spojené se ztrátou bydlení a nedokážou ji dočasně řešit vlastními silami.

Výzkum se zabývá příčinami vzniku bezdomovectví na Uherskobrodsku v Nízkoprahovém denním centru a Noclehárně Uherský Brod. Hlavním cílem výzkumu je zjistit, nejčastější příčiny bezdomovectví. Dále jsme zjišťovali jaký typ příčiny konkrétně je za vznikem respondentova dosavadního života.

6.1 Stanovení výzkumné otázky

V praktické části jsme stanovili příčiny bezdomovectví, které se pokusíme vyhodnotit v praktické části. S respondenty budou provedeny rozhovory, díky kterým se pokusím odpovědět na všechny otázky dané výzkumné cíle a výzkumné otázky.

Hlavní výzkumná otázka: Jaké jsou nejčastější příčiny vzniku bezdomovectví na Uherskobrodsku?

Dílčí výzkumné otázky:

- 1) Jaký vztah mají osoby bez přístřeší k práci?
- 2) Jak zvládají osoby bez přístřeší dluhy?
- 3) Jaký vliv má vzdělání na osoby bez přístřeší?
- 4) Jak se osoby bez přístřeší ocitnou ve vězení?

Otázky k výzkumu

- Jak jste se ocitl na ulici?
- Odkud jste? / Kde pobýváte aktuálně?
- Máte nějaké závazky, dluhy?
- Měl jste někdy konflikt s policií?
- Byl jste někdy ve vězení?
- Kde jste pracoval? / Máte práci?
- Jaké máte vzdělání?
- Jak jste se dozvěděl o Nízkoprahovém denním centru/Noclehárna Uherský Brod?
- Využíváte tyto služby?
- Jste spokojeni se sociálními službami?

6.2 Technika výzkumu

Cílem stanoveného výzkumu je zjistit, jaké jsou nejčastější příčiny bezdomovectví na Uherskobrodsku. Jedná se o rozhovor s klienty Nízkoprahového denního centra a Noclehárny Uherský Brod metodou kvalitativního výzkumu. Výzkum zjišťuje, jaká je hlavní příčina vzniku bezdomovectví. Je zde výhoda osobního kontaktu s respondentem, který nám upřesňuje vznik tohoto jevu.

Výzkumný soubor, respondenti, limitace respondentů:

Výzkumný soubor tvoří klienti Nízkoprahového denního centra a Noclehárny Uherský Brod. Byli zde vybráni 6 respondentů. Respondenti jsou klienti Nízkoprahového denního centra a Noclehárny Uherský Brod. Hlavní samozřejmostí je souhlas s výkonem výzkumem v těchto zařízeních a souhlas klientů. Jiné požadavky a cíle nebyly stanoveny. Výzkumný soubor byl udělán účelově, kdy bylo vybráno 6 klientů v sociálních službách, kteří chodí pravidelně do Nízkoprahového denního centra nebo do Noclehárny. Nejmladšímu respondentovi je 21 let a nejstaršímu respondentovi je 43 let.

Popis údajů respondentů:

R1 – žena, 21 let, už 3 roky osoba bez přístřeší, klientka NDC a Noclehárny

R2 – muž, 25 let, už 1 rok osoba bez přístřeší, klient NDC a Noclehárny

R3 – muž, 28 let, už 10 let osoba bez přístřeší, klient NDC

R4 – muž 30 let, už 12 let osoba bez přístřeší, klient NDC

R5 – žena, 42 let, už 15 let osoba bez přístřeší, klientka NDC a Noclehárny

R6 – muž, 43 let, 2,5 měsíce osoba bez přístřeší, klient NDC a Noclehárny

6.2.1 Realizace výzkumu

Výzkum byl realizován v Nízkoprahovém denním centru a Noclehárně Uherský Brod. Obě dvě služby patří pod Charitu Uherský Brod. Respondenti tvořili 6 klientů ze sociální služby, kdy byli vybráni 4 muži a 2 ženy. Po souhlasu o vedoucí Nízkoprahového denního centra a vedoucí Noclehárny a při souhlasu klientů, jsem je také ujistila, že vše proběhne anonymně. Všichni zapojeni do výzkumu byli seznámeni s cílem mé práce a s hlavní výzkumnou otázkou. Taky jsem respondenty seznámila s nahráváním rozhovoru. Rozhovory proběhly během 4 návštěv NDC a 2 návštěv Noclehárny od 4. 3. 2017 do 20. 3. 2017, kdy rozhovory byly předem domluveny s klienty sociálního zařízení. Rozhovory byly poskytnuty v době, kdy klienti byli v sociálních službách po předchozí domluvě. Rozhovory byly poskytnuty vždy ve volné místnosti služeb. Délka rozhovoru trvala vždy minimálně hodinu až hodinu a půl. Klienti souhlasili s nahráváním rozhovoru na audio záznam, ale byli uvolněnější, až když věděli, že audio záznam vypínám, a dále sem zaznamenávala další poznatky s rozhovoru na papír. Respondentům byly položeny jasně připravené otázky, dále doplňující otázky. Rozhovory proběhli v poklidné atmosféře.

6.3 Transkripce a analýza dat

Další část, která byla provedena, byla transkripce dat. Tato část je nejnáročnější. Rozhovory byly nahrávány na audio záznam a poté, byly veškeré data přepsány do písemné podoby, ve které byly vyjádřeny i pocity, slang, smích. Pro lepší orientaci slouží přepsání rozhovorů pro naše odpovědi. Data se dále kódovaly.

7 INTERPRETACE VÝSLEDKŮ VÝZKUMU

Tabulky

Tabulka 1 : Ocitnutí na ulici

R	Jak jste se ocítl na ulici?
R1	Jsem na ulici chvíli, jsem z děcáku, takže od 18 bydlela jsem u přítele, potom u druhého přítele. Teď s druhým přítelem a čekám s ním dítě.
R2	Mě vyhodil otec na ulici a tak se musel hledat nějaké bydlení. Já sem tak trošku hulil a to se mu nelíbilo, ale vlastně za můj vyhozov může moje nevlastní matka, která otce ovlivnila.
R3	Nechtělo se mi pracovat a zjistil jsem si co, mi může poskytnout Úřad práce a to je všechno, co mě stačí k přežití. Já toho moc nepotřebuju, jenom si sem tam dát trávu nebo pervitin a je mi fajn. A navíc jsem měl problémy doma a tak sem odešel pryč.
R4	Jsem od 18 let na ulici, protože jsem měl problémy doma. A tak sem odešel a teď jsem tady.
R5	Měla jsem problém v zaměstnání a navíc jsem se rozváděla a nějak sem to nedala. Tak se to nějak zkomplikovalo a jsem už jsem nějakou chvíli na ulici.
R6	Rozvod s manželkou a špatné podnikání mě dovedlo k dluhům a pracoval jsem chvíli, kde mně nic nezaplátil šéf. Ale já sem to vše dělal pro rodinu a tak sem dopadl.

Komentář: Respondent R1 je mladá a je na ulici chvíli a má podporu ve svém příteli se kterým čeká dítě. Respondenti R2, R3 a R4 jsou na ulici kvůli neshodám doma (většinou hned od dovršení 18 let). Respondent R5 měla problém v zaměstnání a rozváděla se. Respondent R6 je na ulici krátce (nejkratší dobu ze všech respondentů) kvůli dluhu a rozvodu. Kvůli rozvodu se shodují respondenti R5 a R6.

Tabulka 2 : Bydlení

R	Odkud jste?	Kde pobýváte aktuálně?
R1	Jsem z Prahy, potom sem bydlela v Českém Těšíně a můj přítel mě dovezl sem (Uherský Brod).	S přítelem čekáme dítě a hledáme si bydlení někde tady v tomto kraji. Nejlépe tady někde, snad se nám podaří to bydlení v Havřicích.
R2	Já sem tady z Havřic.	Ted'ka bydlím tady v Brodě. Přespávám jak, kdy a kde. Záleží na práci.
R3	Já celý život bydlím tady různě po Brodě. Chvilku na Větrné (ulice v Uherském Brodě), chvilku u kámoše na Vlčnovskej (ulice v Uherském Brodě).	Chvilku na Větrné (ulice v Uherském Brodě), chvilku u kámoše na Vlčnovskej (ulice v Uherském Brodě).
R4	Pocházím z Bánova. Potom jsme se stěhovali do Brodu.	Já sem Broďan.
R5	Celý život žiju v Brodě. A je mi tu fajn.	Uherský Brod – celý život.
R6	Jsem ze Slovenska, přestěhoval jsem roku 1997 do Česka kvůli podnikání a našel sem si tady ženu a chtěl jsem s ní mít dítě. S ženou sem bydlel v Otrokovicích.	Ted' bydlím tady v Uherském Brodě v Noclehárně nebo po Ubytovnách. Práce mi nevyšla tak musí žít takto.

Komentář: Respondenti se shodují v aktuálním bydlení v Uherském Brodě – Noclehárna, ubytovny, squat. Respondent R1 pochází z Prahy. Respondent R2 je z Havřic (vesnice vedle Uherského Brodu). Respondenti R3 a R5 se shodli, že jsou z Uherského Brodu. Respondent R4 pochází z Bánova (obec je asi 7 km od Uherského Brodu. Respondent R6 je původem ze Slovenska v Česku žije už 20 let.

Tabulka 3 : Závazky, dluhy

R	Máte nějaké závazky?	Dluhy?
R1	Nemám, su furt bez peněz.	Nemám.
R2	Ale no tak samozřejmě.	Mám u Providentu a dlužím na zdravotním a sociálním.
R3	Závazky já žádné nemám.	Ale dluh na zdravotním a sociálním a samozřejmě lichvářské firmy, jaké už nevím ale je jich povíc.
R4	Závazky takto nemám.	Dluhy mám hlavně na zdravotním a sociálním. Potom myslím na popelnicích Uherská Brod. A tyto věci nemíním platit. Na co? (smích)
R5	Závazek mám vůči svému synu, kterému platím, co jsem si půjčila.	Dluhy mám na zdravotním a sociálním a půjčila sem si peníze od jedné nejménované společnosti.
R6	Závazek mám. No.	Dluhy, mám kvůli podnikání. Mám asi 1500000Kč dluh na půjčkách, které jsem si půjčil. Ale já sem to všechno dělal kvůli manželce a kvůli dítěti, které jsem s ní chtěl. A tak jsem si napůjčoval.

Komentář: Respondenti R1, R3 a R4 potvrdili že závazky nemají. Respondenti R2 a R5 potvrdili, že závazky mají. Respondent R1 nemá žádné dluhy. Respondenti R2, R3, R4, R5 a R6 mají dluhy. Respondenti R2, R3 a R5 mají dluh na zdravotním a sociálním pojištění. Respondenti R4 a R6 mají dále dluhy od věřitelů (lichvářských firem). Dále mají dluhy na popelnicích Uherský Brod, a dalších půjček od věřitelů.

Tabulka 4 : Konflikt s policií

R	Měl jste někdy konflikt s policií?
R1	Ne, nemám problém s ní.
R2	Ale, šak policie sú moji kamarádi. Měšťáky mám rád.
R3	Policie mě po Brodě zná. To jsou velcí kamarádi. Mám pár podmínek.
R4	Ano, od 18 let mám několik podmínek za krádeže, tak se sem tam potkám s policií.
R5	Když jsem si někdy vypila a potkala jsem policii, tak jsem jim nadávala a od té doby mě znají jako vulgární paní.
R6	Ne, nemám problém s policií.

Komentář: Respondenti R1 a R6 nikdy neměli problém s policií. Respondenti R2, R3, R4 a R5 měli problém s policií (podmínky, slovní napadení).

Tabulka 5 : Vězení

R	Byl jste někdy ve vězení?
R1	Ne, nebyla nikdy.
R2	Ne, nebyl. Mám jenom pár podmínek.
R3	Ne, nebyl. Jenom podmínku mám, kterou mi našili.
R4	Ve vězení jsem nebyl, ale vrátil jsem se z probační a mediální a popravdě co sem pochopil, mě letos vězení nemine. A už to bude na dýl.
R5	Ve vězení jsem byla za drobné krádeže a většinou přes zimu, takže jsem aspoň nebyla na zimu venku a mohla jsem si užívat tepla a jídla ve věznici.
R6	Ne, nebyl jsem nikdy ve vězení a ani bych nechtěl.

Komentář: Respondenti R1, R2, R3, R4 a R6 nebyli nikdy ve vězení. Respondentka R5 byla ve vězení – krátce, kvůli krádeži. Respondenti R2, R3 a R4 mají podmínku a respondent R4 půjde do vězení.

Tabulka 6 : Práce

R	Kde jste pracoval?	Kde pracujete?
R1	Já sem nikdy nepracovala. Měla jsem pouze nějaké brigády nebo práci na černo.	Nepracuji, těším se na miminko.
R2	Já jsem měl vždycky nějaké místo. Ale nikdy jsem nevydržel kvůli tlaku, který v každé firmě byl.	Teď dělám dělníka za strojem. Tady, v jedné firmě od Brodu je to nějakých 20km a dělám tam už půl roku a zatím v klidu.
R3	Já sem nikdy nějak zvlášť nepracoval. Jenom nějaké brigádky na přivydělání.	Šak jsem říkal. Nemám práci. Mě stačí, co dostanu z Úřadu práce a jsem spokojen. Když mě pochybí, tak si najdu nějaký přivýdělek a je.
R4	Nějakou práci jsem měl, ale spíš je to na černo všechno.	Aktuálně nic nemám.
R5	Já jsem dělala na smlouvu pro jednu firmu několik roků. Ale rozvod a krize v práci a už sem byla na ulici. Teď už jenom nějaká výpomoc nebo tak.	Teďka nemám práci, jenom nějaká brigáda.
R6	Snažil jsem se podnikat, ale to nevyšlo. Naše jsem si práci tady na Slovácích, ale zaměstnavatel mě nedal peníze a tak, jsem odešel. Snažím se od majitele dostat peníze, které mi dluží.	Ne, nemám práci teďka.

Komentář: Respondenti R1, R2, R3 a R4 nikdy neměli práci, pouze nějakou práci na dohodu nebo brigádu. Respondentka R5 měla dlouhodobou práci na smlouvu, ale tu již nemá a teď má spíš jenom brigádu.. R6 se snaží pracovat, ale zatím mu nevychází práce. Aktuálně práci má pouze respondent R2, který je zaměstnán už půl roku pro firmu – dělník.

Tabulka 7 : Vzdělání

R	Jaké je Vaše vzdělání?
R1	Jsem vyučená servírka.
R2	Mám jenom tady učňák z Brodu.
R3	Já má dodělanou jenom Základní školu. Po jednom roku na střední jsem usoudil, že stření školu ani učňák nepotřebuji. Já se umím o sebe postarat.
R4	Mám pouze nedodělaný učňák tady v Brodě na zemědělce.
R5	Mám odborné vzdělání, ukončené výučním listem. Dřív jsme nepotřebovali maturitu nebo vysokou jak teď.
R6	Jsem vyučen na Slovensku. Technický obor.

Komentář: Respondenti R1, R2, R5 a R6 absolvovali výuční list na odborných školách. Respondenti R3 a R4 mají pouze Základní školu.

Tabulka 8 : Služby pro osoby bez přístřeší

R	Jak jste se dozvěděl o Nízkoprahovém denním centru/Noclehárně Uherský Brod?
R1	Mě tady dovedl přítel, se kterým čekám miminko. Říkal, že jsou tu fajn lidi a že je to fajn služba, kde si může dát polévku.
R2	Tak já jsem tady chodil po Brodě, když jsem neměl kde bydlet a poradili mi potom tady kámoši, že je tu služba, která mi může pomoc a můžu tady i přespat a tak tu jsem.
R3	Tady jsem se bavil s pár známými, kteří tuto službu už nějakou dobu využívají a tak jsem tu začal taky chodit. Tak je tu čisto, můžu si tu uvařit, okoupat. Poradí mi tady.
R4	Dozvěděl jsem se o službě od kamarádů ze squatu, kteří tady chodí. Tak jsem se šel taky podívat, jak to tu funguje.
R5	Tady jsem kdysi šla a tak různě jsem se ptala lidí a nakonec jsem skončila tady u kolejí ve squatu a kluci mi říkali, že tady je služba, která mi může pomoc.
R6	O službě jsem se dozvěděl na Úřadu práce, kde mě poslali tady a od té doby služby využívám.

Komentář: Respondenti R1, R2, R3, R4 a R5 se dozvěděli o sociálních službách od klientů. Respondent R6 se dozvěděl o sociálních službách od sociálních pracovníků z Úřadu práce.

Tabulka 9 : Využití sociálních služeb

R	Využíváte tyto služby? (Nízkoprahové denní centrum/Noclehárna)
R1	Ano. Využívám nízkoprah i tu službu co je tu přes noc.
R2	Ano. Využívám denní centrum i noclehárnu.
R3	Ano. Využívám přes den službu a noclehárnu nevyužívám. Mám squat, kde přespávám.
R4	Ano. Přes den službu využívám ale v noci ne, protože mám VIP místo, které mám pod zámkem. Jsem tady u kolejí ve squatu.
R5	Denní centrum využívám často. Noclehárnu jenom někdy, protože většinou nadýchám.
R6	Využívám služeb, které nabízí Charita. Noclehárnu si platím sám.

Komentář: Všichni respondenti využívají Nízkoprahové denní centrum sv. Vincence. Respondenti R1, R2, R3 a R6 využívá Noclehárnu. Respondenti R4 a R5 má svoje místo ve squatu u vlakového nádraží.

Tabulka 10 : Spokojenost

R	Jste spokojení se sociálními službami?
R1	Ano.
R2	Ano.
R3	Ano.
R4	Ano.
R5	Ano.
R6	Ano.

Komentář: Všichni respondenti jsou spokojení se sociálními službami (Nízkoprahové denní centrum, Noclehárna).

8 DISKUSE

Kvalitativní výzkum byl zaměřen na příčiny vzniku bezdomovectví na Uherskobrodsku. Odpovídalo 6 respondentů ve věku od 21 až 43 let. Odpovídali na 4 dílčí otázky. První dílčí otázka byla, jaký vztah mají osoby bez přístřeší k práci. Respondenti sociální služby odpověděli, že práci si hledali, ale nikdy si nenašli práci, která by je bavila a kde by mohli vydržet. Pouze jeden respondent odpověděl, že má aktuálně práci již půl roku a je podložena pracovní smlouvou. Ostatní respondenti se buď snažili o práci a přinesla jim jenom dluhy nebo práci nepotřebují k životu.

Další dílčí výzkumnou otázkou, byla, jak zvládají osoby bez přístřeší dluhy? Zjistili jsme, že dluhy má pět respondentů, protože si půjčili peníze. Půjčky byly převážně půjčeny kvůli chybějícím financím zajišťující bezproblémový život. Jeden z respondentů odpověděl, že má velký dluh kvůli podnikání, které chtěl rozjet.

Třetí dílčí výzkumná otázka, na kterou jsme se zaměřili, byla, jaký vliv má vzdělání na osoby bez přístřeší. Dozvěděli jsme se, že čtyři respondenti mají výuční list, ale stejně nepracují v oboru. Další dva respondenti mají pouze ukončenou Základní školu, která jim nezabezpečila dobré pracovní uplatnění.

Poslední dílčí otázka zněla, jak se osoba bez přístřeší ocitne ve vězení? Čtyři respondenti odpověděli, že ve vězení nebyli. Mají pouze podmínky. Jeden z respondentů uvedl, že má tolik podmínek, že se dostane brzy do vězení. A jeden respondent uvedl, že ve vězení byl, ale pouze krátce.

Ve výzkumu jsem byla hodně překvapená otevřeností některých lidí. Upřímnou a velkou otevřenost jsem zaregistrovala hlavně, když jsem vypla audio zařízení a poté jsem si dělala již poznámky, které mi doplňovali rozhovor. Respondenti byli pozitivně naladěni, když jsem jim kladla otázky a zodpověděli mi vše, na co jsem se zeptala. Co mě překvapilo, bylo, že hodnotí kladně sociální služby jim poskytované.

Myslím si, že se nám podařilo zodpovědět všechny dílčí výzkumné otázky a tak i odpovědět na hlavní výzkumnou otázkou.

ZÁVĚR

Bakalářská práce je zaměřena na příčiny vzniku bezdomovectví. Jsou zde vymezeny pojmy bezdomovectví, bezdomovec, sociální vyloučení, chudoba, nezaměstnanost, vzdělání, dluhy, vzdělání, charita. Je zde zmíněný streetwork, která zabezpečuje kontakty osobám, které to potřebují na ulici, evidují je a jsou jim nápomocný, jaké formy jsou streetworku. Další velkou kapitolou bakalářské práce jsou příčiny vzniku bezdomovectví, kde jsme vymezili čtyři příčiny (vzdělání, dluhy, nezaměstnanost a vězení). Dále jste se dočetli, o charitě a o službách poskytované pro osoby bez přístřeší. Je to Nízkoprahové denní centrum pro osoby bez přístřeší, Noclehárna Uherský Brod a Odborné poradenství. Dále jste se dozvěděli charakteristiku a historii Uherského Brodu.

Cílem empirické části bylo zjistit, která příčina stojí za vznikem bezdomovectví. Samozřejmě empirická část navazuje na praktické poznatky. Na příčinu zaměstnání respondenti odpověděli, že práci nepotřebují k životu. Pouze jeden respondent odpověděl, že má zaměstnání podloženou pracovní smlouvou. Ostatní respondenti berou práci jako nepotřebnou složku pro svůj život. Další příčinou byly dluhy. Od respondentů jsem zjistila, že dluhy má pět ze šesti respondentů. Ti, kteří mají dluhy svou situaci nijak neřeší. Necháávají to na potom. Půjčky byly půjčeny kvůli chybějícím financím na bezproblémový život. Třetí příčinou, která byla zaměřena na vzdělání, jsem zjistila, že nikdo nejvyšší dosažené vzdělání je výuční list, takže odborné učiliště. Dva respondenti mají pouze Základní školu. Poslední dílčí otázkou bylo vězení. Ve vězení byl pouze jeden respondent a to pouze na krátkou dobu. Další respondenti s vězením zkušenost nemají, pouze mají podmínky za krádeže. Jeden respondent odpověděl, že má tolik podmínek, že se brzo do vězení dostane.

Ve výzkumu jsem byla překvapena otevřeností klientů. Upřímná a velká otevřenost jsem zaregistrovala hlavně, když jsem ukončila audio nahrávání a poté jsem se dozvěděla víc a víc informací. Nejen o zkoumaných věcech, ale i o ostatních věcech, které je tíží nebo které potřebují řešit. Dozvěděla jsem se o klientech Nízkoprahového denního centra moc i o stylu života, který mají na ulici. Velmi kladně hodnotili služby, které jim poskytuje charita.

SEZNAM POUŽITÉ LITERATURY

- [1] Hradecký, I. a kol., 2007. *Definice a typologie bezdomovectví*. Praha: Naděje. ISBN 978-80-86451-13-8
- [2] KLIMENT, Pavel a Vít DOČEKAL, 2016. *Pohled na bezdomovectví v České republice*. Olomouc: Univerzita Palackého v Olomouci. ISBN 978-80.244-5007-0
- [3] KUTNOHORSKÁ, Jana, 2009. *Výzkum v ošetrovatelství*. Praha: Grada. ISBN 978-80-247-2713-4
- [4] MATOUŠEK, Oldřich, 2016. *Slovník sociální práce*. Praha: Portál. ISBN 978-80-262-1154-9
- [5] MATOUŠEK, Oldřich, 2003. *Metody a řízení sociální práce*. Praha: Portál. ISBN 80-7178-548-2
- [6] MATOUŠEK, Oldřich, Pavla KODYMOVÁ a Jana KOLÁČKOVÁ, 2005. *Sociální práce v praxi: specifika různých cílových skupin a práce s nimi*. Praha: Portál. ISBN 80-7367-002-X
- [7] MAREK, Jakub, Aleš STRNAD a Lucie HOTOVCOVÁ, 2012. *Bezdomovectví: v kontextu ambulantních sociálních služeb*. ISBN 978-80-262-0090-1
- [8] PRŮDKOVÁ, Táňa a Přemysl NOVOTNÝ, 2008. *Bezdomovectví*. Praha: Triton. ISBN 978-80-7387-100-0
- [9] RAZSKOVÁ, Tereza a Stanislava HOFERKOVÁ, 2013. *Kapitoly z penologie I*. Hradec Králové: Gaudeamus. ISBN 978-80-735-264-5
- [10] TODD, Ernest, 2006. *Homelessness: in society looking the other way?* Nova Science Publishers. ISBN 1-59454-652-5
- [11] VALIŠOVÁ, Alena, Hana KASÍKOVÁ a Miroslav BUREŠ, 2011. *Pedagogika pro učitele. 2., rouš a aktualit. vyd.* Praha: Grada. ISBN 978-80-247-3357-9
- [12] VÁGNEROVÁ, Marie, 2008. *Psychologie pro pomáhající profese*. Praha: Portál. ISBN 978-80-7367-414-4

INTERNETOVÉ ZDROJE:

- [2] ASOCIACE OBČANSKÝCH PORADEN, © 2010. [online] *Dluhové poradenství*. [cit. 2017-04-10] Dostupné z: www.obcanskeporadny.cz

- [2] CHARITA ČESKÉ REPUBLIKY, © 2017. [online] *O charitě*. [cit. 2017-04-15] Dostupné z: www.charita.cz
- [3] OBLASTNÍ CHARITA UHERSKÝ BROD, © 2017. [online] *O nás*. [cit. 2017-04-15] Dostupné z: www.uhbrod.charita.cz
- [4] OBLASTNÍ CHARITA UHERSKÝ BROD, © 2017. [online] *Nízkoprahové denní centrum sv. Vincence Uh. Brod*. [cit. 2017-04-15] Dostupné z: www.uhbrod.charita.cz
- [5] OBLASTNÍ CHARITA UHERSKÝ BROD, © 2017. [online] *Noclehárna Uherský Brod*. [cit. 2017-04-15] Dostupné z: www.uhbrod.charita.cz
- [6] OBLASTNÍ CHARITA UHERSKÝ BROD, © 2017. [online] *Odborné sociální poradenství*. [cit. 2017-04-15] Dostupné z: www.uhbrod.charita.cz
- [7] UHERSKÝ BROD, © 2003-2017. [online] *O městě*. [cit. 2017-03-20] Dostupné z: www.ub.cz

SEZNAM POUŽITÝCH SYMBOLŮ A ZKRATEK

FEATSA European Federation of National Organisations Working with the Homeless

NDC Nízkoprahové denní centrum

R1 Respondent číslo 1

R2 Respondent číslo 2

R3 Respondent číslo 3

R4 Respondent číslo 4

R5 Respondent číslo 5

R6 Respondent číslo 6

SEZNAM TABULEK

Tabulka 1 : Ocitnutí na ulici	35
Tabulka 2 : Bydlení.....	36
Tabulka 3 : Závazky, dluhy	37
Tabulka 4 : Konflikt s policií.....	38
Tabulka 5 : Vězení.....	39
Tabulka 6 : Práce	40
Tabulka 7 : Vzdělání.....	41
Tabulka 8 : Služby pro osoby bez přístřeší.....	42
Tabulka 9 : Využití sociálních služeb.....	43
Tabulka 10 : Spokojenost	44

SEZNAM PŘÍLOH

Příloha 1 : rozhovor s respondentem	52
Příloha 2 : fotografie.....	54
Příloha 3 : leták Nízkoprahového denního centra	56
Příloha 4: Žádost o umožnění výzkumu	57

Příloha 1 : rozhovor s respondentem

MUŽ, 30 let, osoba bez příštěší, na ulici od 18 let

Rozhovor je sice krátký, ale po vypnutí audio nahrávání se klient rozvykládal ještě na další hodinu. Říkal, v jaké je situaci a co ho tíží a co naopak je mu úplně jedno.

Celkový čas rozhovoru s klientem je jedna hodina a dvacet minut.

Klient byl naladěn kladně, i když byl nervózní z nahrávání. Ale poté co zjistil, že se nenahrává, řekl mi vše.

Jaký je Váš věk?

- Je mi 30 let.

Proč jste se ocitl na ulici?

- Já holduju drogám, zakouřím si marihuanu, rád si dám čáru. Matka mě potřebovala vyspat z bytu, aby byt prodala. A tak jsem odešel. Ale jinak se s ní bavím..

Odkud jste?

- Já sem Broďan, tady ze starého sídliště. Já se tady potuluji po Brodě celý život.

Kde pobýváte aktuálně?

- Já bydlím tady v tom žlutém baráku, tož prostě ve squatu no. Mám ho tam pěkně zařízený

Jak jste se o službě dozvěděl?

- Tak já přespávám ve squatu a tady sem za něma sem tam došel a potom mě pozvala paní Beníčková, abych se šel podívat do centra. A né že bych chodil od začátku co to tu centrum je. Až pozděj sem začal. Do noclehárny nechodím. Na co? Mám squat!

Jaké je Vaše vzdělání?

- Má základní. Mě škola nebavila! Byl jsem na střední asi týden a řekl jsem si že mě to stejně je k ničemu a že mi to nic nedá, tak jsem odešel, a je mě dobře.

Máte nějaké závazky? Dluhy, co se musí splácet?

- Jež já jich mám! Nejvíc asi na zdravotním asi 300 tisíc. Ale tak co? Žiju z dávek! Potom nějaký ten dloužek u různých věřitelů, kteří si myslí, že mi to vrátí.

Měl jste konflikt s policií? Pokud ano – jaký?

- Tak já su známý. Záchytka mě brala několikrát a tady místní jsou kamarádi. Oni mě už znají jak vlastní boty. Šak se snima zdravím.

Byl jste někdy ve vězení?

- Ne nebyl.

Kde jste naposled pracoval? Jak dlouho? V jakém oboru?

- Já jsem nikdy nepracoval na smlouvu. Vždycky jenom nějaká brigádka, ale já se o sebe umím postarat. A navíc, mám dávky, ty mě stačí a když potřebuju, tak si jdu někde přivydělat.

Jaké máte koníčky?

- Dát si lajnu! Kvůli tomu jsme nechodil ani do školy, protože sem si vždycky dal lajnu a stejně mě nic škola neříkala. To mě uspokojí a mám na chvíli pokoj.

Co Vaše rodina?

- Mám matku, ale ta bydlí daleko, ségra bydlí s mamkou a s taťkú se moc nebavím. Brácha je ve vězení, kde za ním sem tam zajdu.

Děkuji Vám za Váš čas. Mějte se pěkně.

- Taky sa mějte.

Příloha 2 : fotografie

Svatá mše za osoby bez přístřeší

Vycházka na rozhlednu Lopeník, opekání špekáčků

Přístřeší vytvořené klienty na akci „Mráz je krátký na naději“

Vánoční oběd v NDC 2016

Respondenti souhlasili s uveřejněním fotografií v příloze bakalářské práce.

Příloha 3 : leták Nízkoprahového denního centra

Charita
Česká republika

Provozovatel:
Oblastní charita Uherský Brod
Ředitel: Ing. Mgr. Petr Houšť, MBA
Mariánské nám. 13
688 01 Uherský Brod
☎ 572 630 648, 602 706 376
✉ petr.houst@uhbrod.charita.cz
web: uhbrod.charita.cz
ICO: 48489336 DIČ: CZ48489336
bank. spojení: 1540093329/0800

Oblastní charita Uherský Brod

základní informace

ČAS POSKYTOVÁNÍ SLUŽBY

Služba je poskytována od pondělí do pátku mezi 7:30-16:00 hodin a terénní služby ve čtvrtek mezi 13:30-16:00 hodin.

CENÍK POSKYTOVANÝCH SLUŽEB

polévka s chlebem	5,-
-------------------	-----

NÁZEV ZAŘÍZENÍ A MÍSTO POSKYTOVÁNÍ

Nízkoprahové denní centrum sv. Vincence Uherský Brod, Vazová 2497, Uherský Brod, 688 01.

Kontakt:

Nízkoprahové denní centrum sv. Vincence Vazová 2497
688 01 Uherský Brod
Vedoucí služby:
Bc. Bohumila Smutná
☎ 601 387 996
✉ bohumila.smutna@uhbrod.charita.cz

Nízkoprahové denní centrum sv. Vincence Uherský Brod

POSLÁNÍ SLUŽBY

Posláním Nízkoprahového denního centra Sv. Vincence Uherský Brod je ambulantní a terénní formou nabízet pomoc klientům, kteří se ocitli bez přístřeší nebo jim hrozí sociální vyloučení z důvodu ztráty bydlení. Službou chceme předcházet tomuto sociálnímu vyloučení, zdravotním komplikacím způsobených tímto stylem života a motivovat klienty k postupnému začlenění do běžného života společnosti.

CÍL SLUŽBY

- Zabezpečení základních lidských potřeb – hygiena, jídlo, teplo, bezpečí, zázemí
- Pomoc a podpora při řešení nebo alespoň zlepšení stávající situace klienta, např. nalezení ubytování a zaměstnání, vyřízení dokladů, dávek sociální pomoci, zprostředkování léčby závislosti či jiné nemoci, zprostředkování kontaktu s rodinou, úřady, sociálním kurátorem apod.

- U klienta vzbudit zájem o aktivní spolupráci při řešení jeho stávající situace, při snížení zdravotních rizik; po dobu nutnou k řešení daného problému klienti mohou využívat služeb NDC
- Resocializace – opětné začlenění do společnosti, opětné navázání dřívějších kontaktů v přirozeném prostředí
- Zachování podmínek důstojného života
- Zvyšování informovanosti o bezdomovectví a o poskytování služeb NDC
- Vedení klienta k soběstačnosti

CÍLOVÁ SKUPINA (OKRUH OSOB, JÍMŽ JE POSKYTOVÁNA SLUŽBA)

Cílovou skupinou jsou osoby bez přístřeší ve věku od 18 let v nepříznivé sociální situaci nebo jsou tímto akutně ohroženi. Nepříznivou sociální situací je chápána ztráta přístřeší, domova, přebývání v bytových podmínkách ohrožující zdraví.

PŘEHLED ZÁKLADNÍCH ČINNOSTÍ

- Pomoc při osobní hygieně nebo poskytnutí podmínek pro osobní hygienu
- Poskytnutí stravy nebo pomoc při zajištění stravy
- Pomoc při uplatňování práv, oprávněných zájmů a při obstarávání osobních záležitostí

DRUH POSKYTOVANÉ SLUŽBY

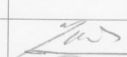

Nízkoprahové denní centrum poskytuje služby ambulantní a terénní dle § 61 zákona č. 108/2006 Sb., o sociálních službách.

Příloha 4: Žádost o umožnění výzkumu

 Univerzita Tomáše Bati ve Zlíně
Fakulta humanitních studií

ŽÁDOST O UMOŽNĚNÍ VÝZKUMNÉHO ŠETŘENÍ

Obracíme se na Vás s žádostí o umožnění výzkumného šetření na Vašem pracovišti, které bude níže uvedený student realizovat v rámci zpracování bakalářské práce, jejíž součástí je i výzkumná část. Jedná se o studenta 3. ročníku bakalářského studijního programu Zdravotně sociální péče, studijního oboru Zdravotně sociální pracovník (prezenční forma studia).

Jméno a příjmení studenta	Kristýna Jehličková		
Téma bakalářské práce	Příčiny vzniku bezdomovectví na Uherskobrodsku		
Vedoucí bakalářské práce	doc. PhDr. Jana Kutnohorská, CSc.		
	3.10.2016 podpis		
Metoda výzkumu	Kvalitativní		
Skupina respondentů	Uživatelé služby		
Pracoviště	Vyjádření vedoucího pracoviště (nehodící se škrtněte)		Podpis
Noclehárna	☒ Souhlasím	☐ Nesouhlasím	
Nízkoprahové denní centrum pro osoby bez přístřeší Uh.Brod	☒ Souhlasím	☐ Nesouhlasím	
	☒ Souhlasím	☐ Nesouhlasím	

Děkujeme za pochopení a spolupráci.

Ve Zlíně dne ... 4. 10. 2016 ...

Oblastní charita Uherský Brod
Nízkoprahové denní centrum
sv. Vincence Uherský Brod
Vazová 2497
688 01 Uh. Brod, IČ: 48489336

Univerzita Tomáše Bati ve Zlíně
Fakulta humanitních studií
Ústav zdravotnických věd

Mgr. Zlatica Dorková, Ph.D.
ředitelka Ústavu zdravotnických věd
Oblastní charita Uherský Brod
Noclehárna Uherský Brod
Vazová 2497
688 01 Uh. Brod, IČ: 48489336

razítko a podpis zástupce zařízení